

Warszawa, dnia 13-07-2022 r.

Minister Klimatu i Środowiska

Anna Moskwa

DELG-WG.050.49.2022.MS
2127859.7747905.6364816

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP

Szanowni Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Wojciech Koniecznego, złożone podczas 42. Posiedzenia Senatu RP, w sprawie wyłączenia gałęzi przemysłu szklarskiego z planu ograniczeń dostaw gazu przewidzianych w 11. i 12. Stopniem zasilania i zakwalifikowania przedsiębiorstw tej branży do odbiorców chronionych (oświadczenie znak: BPS/043-42-1680/22), przekazuję stosowne wyjaśnienia pozostające w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Polska dzięki prowadzonym w ostatnich latach działaniom polegającym na dywersyfikacji źródeł dostaw gazu ziemnego, jest znacznie lepiej przygotowana do zaburzeń w dostawach gazu ziemnego niż pozostałe państwa europejskie. W wyniku prowadzonych w ostatnich latach inwestycji infrastrukturalnych (rozbudowie terminalu LNG w Świnoujściu; budowie interkonektorów z Litwą i Słowacją, powstaniu korytarza gazowego północ-południe, którego istotnym elementem jest gazociąg Baltic Pipe) możliwe jest zapewnienie odpowiedniego poziomu dostaw gazu ziemnego do polskiego systemu gazowego niezależnie od dostaw gazu ziemnego do innych europejskich państw. Stabilność polskiego systemu gazowego oparta jest o krajowe wydobycie gazu ziemnego, dopasowane do charakterystyki krajowego zużycia podziemne magazyny gazu oraz zdolności importowe, umożliwiające zabezpieczenie odpowiedniego poziom dostaw, zgodnie z rynkowym zapotrzebowaniem.

Kluczowy dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego do polskich odbiorców, w przypadku wystąpienia zakłóceń w funkcjonowaniu systemu gazowego, jest odpowiedni poziom wypełnienia magazynów gazu ziemnego. Aby dodatkowo zabezpieczyć krajowy system gazowy na wypadek wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej, znajdujące się w Polsce magazyny gazu ziemnego zatłaczane są do pełna przed rozpoczęciem każdego sezonu zimowego. Należy również wskazać, że pomimo wstrzymania do Polski dostaw gazu ziemnego z kierunku wschodniego, proces zatłaczania gazu do podziemnych magazynów, dobiega końca i są one obecnie wypełnione w ponad 97%. Dzięki stworzeniu odpowiedniej architektury bezpieczeństwa, która jest wynikiem prowadzonej w ostatnich latach polityki energetycznej, poziom wypełnienia magazynów gazu ziemnego w Polsce jest znacząco wyższy niż w pozostałych państwach członkowskich Unii Europejskiej, gdzie sięga on średnio jedynie do 57%.

W przypadku niedoboru gazu na krajowym rynku gazu, dla zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania polskiego systemu gazowego, w pierwszej kolejności wykorzystywane są dostępne środki rynkowe obejmujące działania po stronie popytu oraz podaży. Zastosowanie takiego środka

można było zaobserwować po wstrzymaniu dostaw gazu ziemnego do Polski z kierunku wschodniego, kiedy odpowiednie ilości gazu ziemnego zostały zapewnione poprzez zakupy na giełdach innych europejskich państw, a następnie dostarczone do polskiego systemu gazowego przez istniejące połączenia międzysystemowe. Dopiero w przypadku wystąpienia sytuacji, w której podejmowane przez uczestników rynku gazu ziemnego działania rynkowe nie przyniosłyby odpowiednich rezultatów powinny zostać uruchomione kolejne mechanizmy krajowego systemu bezpieczeństwa dostaw, które pozwolą na bilansowanie systemu gazowego.

Podstawowym narzędziem nierynkowym stosowanym w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej są zapasy obowiązkowe gazu ziemnego. Zgodnie z art. 24 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym* (dalej: „ustawa o zapasach”), każde przedsiębiorstwo wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą i podmiot dokonujący przywozu gazu ziemnego z zagranicy zobowiązane są do utrzymywania zapasów gazu ziemnego odpowiadających co najmniej trzydziestodniowemu, średniemu, dziennemu przywozowi tego gazu. Obowiązek magazynowania gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa jest elementem zapewnienia bezpieczeństwa paliwowego państwa, gwarantującym stabilność dostaw oraz minimalizującym skutki niedoboru gazu na rynku.

Kolejnym środkiem nierynkowym umożliwiającym zabezpieczenie funkcjonowania systemu gazowego jest wprowadzenie wspomnianych w oświadczeniu ograniczeń w poborze gazu ziemnego. Należy podkreślić, że dopiero, kiedy zastosowane środki rynkowe, a także wprowadzony środek nierynkowy, jakim jest uruchomienie zapasów gazu ziemnego, okazałyby się niewystarczające do przywrócenia odpowiedniego stanu bezpieczeństwa paliwowego państwa w zakresie gazu ziemnego, operator systemu przesyłowego gazowego zgłasza ministrowi właściwemu do spraw energii potrzebę wprowadzenia ograniczeń.

Sposób i tryb wprowadzania ograniczeń w poborze gazu ziemnego - zgodnie z art. 55 *ustawy o zapasach - określony jest w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lutego 2021 r. w sprawie sposobu i trybu wprowadzania ograniczeń w poborze gazu ziemnego* (dalej: „rozporządzenie o wprowadzaniu ograniczeń”). Ustanowiony w rozporządzeniu dwunastostopniowy tryb wprowadzania ograniczeń zgodnie z §3 rozporządzenia o wprowadzaniu ograniczeń ma za zadanie zapewnić odpowiednie narzędzia do bilansowania systemu gazowego w przypadku, kiedy zastosowane do tej pory środki okazały się niewystarczające do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw. Stopień zasilania systemu gazowego jest proporcjonalny do niedoboru gazu ziemnego w systemie gazowym, a maksymalna wielkość poboru gazu ziemnego ustalana jest przez operatorów systemów gazowych, zgodnie z przepisami rozporządzenia o wprowadzaniu ograniczeń, bazując na danych własnych oraz informacjach przekazanych przez odbiorców podłączonych do sieci gazowej.

Wprowadzenie stopniowanego systemu ograniczeń w poborze gazu ziemnego dla odbiorców podłączonych do sieci gazowej pozwala na łagodzenie skutków niedoboru gazu ziemnego w systemie gazowym, nie powodując zagrożenia bezpieczeństwa osób ani uszkodzenia lub zniszczenia obiektów technologicznych. Celem planów wprowadzania ograniczeń jest zapewnienie możliwie najdłuższego okresu z jak najniższym stopniem zasilania systemu gazowego, zabezpieczając odpowiedni poziom dostaw dla wszystkich odbiorców gazu ziemnego, a w przypadku długotrwałych braków na całym europejskim rynku, minimalizacja ryzyka uszkodzenia instalacji, tak aby umożliwić zakończenie procesów technologicznych w bezpieczny sposób.

Określone w dziesiątym stopniu zasilania ilości gazu niezbędne do prawidłowego funkcjonowania obiektów technologicznych, umożliwiają uniknięcie ryzyka związanego z uszkodzeniem lub zniszczeniem instalacji, nawet w przypadku znaczących niedoborów gazu w systemie gazowym. Natomiast ograniczenia zasilania w stopniu jedenastym, powodujące brak możliwości poboru gazu ziemnego przez odbiorców inni niż chronieni, mogłyby mieć miejsce jedynie w przypadku, kiedy wszystkie inne dostępne środki rynkowe i nierynkowe okazałyby się niewystarczające dla zapewnienia dostaw gazu ziemnego do odbiorców chronionych. Wskazane powyżej działania dot. inwestycji infrastrukturalnych, zapewniających dywersyfikację dostaw gazu, a także wysoki poziom wypełniania magazynów, w znaczący sposób ograniczają ryzyko wystąpienia sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa

dostaw gazu do odbiorców chronionych. Sposób wprowadzania ograniczeń w poborze gazu ziemnego przez odbiorców innych niż chronieni, dzięki zastosowaniu stopniowego systemu wprowadzania ograniczeń, nie powoduje ryzyka nagłego, całkowitego ograniczenia dostaw gazu do jakiegokolwiek z odbiorców.. Wprowadzenie jedenastego stopnia zasilania, poprzedzone jest przez dziesięć kolejnych stopni ograniczeń, a dzięki właściwemu zarządzaniu bezpieczeństwem paliwowym państwa i wyżej opisanym środkom zaradczym (podjętym przez państwo polskie z odpowiednim wyprzedzeniem) mogłoby mieć miejsce jedynie w przypadku długotrwałego braku dostaw gazu ziemnego do całej Unii Europejskiej.

Ograniczenia w poborze gazu ziemnego dotyczą wszystkich odbiorców gazu, z wyłączeniem gospodarstw domowych, którym gaz ziemny potrzebny jest do przygotowywania posiłków, a także ogrzewania domów w sezonie zimowym. Do listy podmiotów, do których nie będą miały zastosowania ograniczenia, należą również podmioty świadczące kluczowe usługi publiczne takie jak zdrowie, szkolnictwo czy administracja. W przypadku długotrwałego niedoboru gazu ziemnego w systemie gazowym istotne jest zapewnienie dostaw gazu dla odbiorców chronionych, którzy są najbardziej narażeni na skutki ograniczenia dostaw gazu ziemnego. Dlatego też, wprowadzenie ograniczeń w poborze gazu dla przedsiębiorstw ma na celu w sposób sprawiedliwy podzielić występujące braki gazu ziemnego w systemie gazowym pomiędzy wszystkich odbiorców zużywających jego znaczne ilości.

Zaproponowany w oświadczeniu senatorskim postulat wyłączenia branży szklarskiej ze stosowania ograniczeń w poborze gazu ziemnego i zakwalifikowanie branży szklarskiej do kategorii odbiorców chronionych w ramach solidarnego wsparcia nie może zostać zrealizowany, ze względu na istniejące regulacje prawne. W pierwszej kolejności należy wskazać, że *rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010* (dalej: „rozporządzenie (UE) 2017/1938”) w przepisie art. 2 pkt 5 lit. a, wskazuje, iż aby przedsiębiorstwo mogło zostać uznane za odbiorcę chronionego musi być podłączone do sieci dystrybucyjnej. Dodatkowo, odbiorcy inni niż gospodarstwa domowe, którzy objęci są ochroną przed wprowadzeniem ograniczeń w poborze gazu ziemnego nie mogą zużywać łącznie więcej niż 20% rocznego zużycia gazu ziemnego w danym państwie członkowskim. Priorytetem w tym wypadku jest zapewnienie dostaw gazu ziemnego do systemów ciepłowniczych zapewniających dostawę ciepła dla gospodarstw domowych, a także pozostałych wymienionych w rozporządzeniu o wprowadzaniu ograniczeń odbiorców chronionych. Dodatkowo, przepisy rozporządzenia (UE) 2017/1938 umożliwiają zabezpieczenie dostaw gazu ziemnego dla odbiorców realizujących kluczowe usługi publiczne, które w rozporządzeniu o wprowadzaniu ograniczeń zostały określone jako: jednostki ratownictwa medycznego, szpitale, szkoły, przedszkola, żłobki, przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjne, a także niewielkie przedsiębiorstwa. Rozszerzenie katalogu odbiorców chronionych, wiązałoby się z koniecznością ograniczenia aktualnie obowiązującej listy odbiorców chronionych w jedenastym stopniu zasilania, tak, aby odbiorcy chronieni, inni niż gospodarstwa domowe, zużywali poniżej 20% rocznego krajowego zużycia, co mogłoby mieć negatywny wpływ na gospodarkę. Mając na względzie powyższe ograniczenia, w szczególności ograniczenia wynikające również z art. 2 pkt 6 rozporządzenia (UE) 2017/1938, należy stwierdzić, że nie jest możliwe uwzględnienie również drugiego postulatu senatorskiego, polegającego na ograniczeniu wprowadzania ograniczeń dla przemysłu szklarskiego maksymalnie do dziesiątego stopnia zasilania.

Zabezpieczenie stabilnych dostaw gazu ziemnego jako kluczowego elementu zapewniającego ciągłość funkcjonowania urządzeń przemysłowych jest niezbędna nie tylko w branży szklarskiej, lecz również w innych branżach, które także przedstawiły związane z wprowadzeniem ograniczeń w poborze gazu ziemnego obawy. Wprowadzenie wyjątku w zasadach wprowadzania ograniczeń, które wyłączyłyby jakąkolwiek z branż z konieczności stosowania ograniczeń, wiązałoby się z narażeniem systemu gazowego na podwyższony poziom niedoboru gazu ziemnego, co prowadziło do bardziej rygorystycznych ograniczeń w poborze gazu ziemnego dla wszystkich przedsiębiorstw. Obowiązujące obecnie przepisy rozporządzenia o wprowadzaniu ograniczeń pozwalają - w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej - na ograniczenie ryzyka dla systemu gazowego. Dodatkowo, w związku z ograniczeniami w postaci przepisów rozporządzenia (UE) 2017/1938, w szczególności art. 8 ust. 1, dotyczącego warunków oraz wymogów zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego,

wprowadzono regulacje zapewniające jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne oraz niedyskryminacyjne i weryfikowalne zasady wprowadzania ograniczeń w poborze gazu ziemnego.

W świetle istniejących przepisów, realizacja przekazanych w oświadczeniu senatorskim postulatów - związanych z wyłączeniem branży szklarskiej ze stosowania ograniczeń w poborze gazu ziemnego - nie jest możliwa.

Na forum Unii Europejskiej trwają obecnie prace dotyczące identyfikacji kluczowych branż europejskiej gospodarki, których ewentualne ograniczenia w poborze gazu ziemnego miałyby dotyczyć. Niemniej jednak zmiana sposobu wprowadzenia ograniczeń w poborze gazu ziemnego dla wszystkich odbiorców, musiałaby być zgodna z obowiązującymi aktami prawnymi Unii Europejskiej, uniemożliwiającymi włączenie do definicji odbiorcy chronionego duże przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstwa podłączone do sieci przesyłowej gazu ziemnego.

Z poważaniem

Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów